

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Tit. VI. De Pœnitentiis & Remissionibus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

ubi vocat Viaticum necessarium. Consonat etiam Synod. Tridentina sess. 13. cap. 6.

T I T. VI.

De pœnitentiis, & remissionibus.

1. Sequitur Pœnitentiæ Sacramentum, quod est secunda post naufragium tabula, à reliquis Sacramentis distinctum, & à Christo Domino tunc præcipue institutum, cum à mortuis excitatus, insufflavit in Discipulos suos, dicens: *Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta sunt.* Quo tam insigni facto, & verbis tam perspicuis, potestatem remittendi, & retinendi peccata ad reconciliandos fideles post Baptismum lapsos, Apostolis, & eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, universorum Patrum consensus semper intellexit, ex *Trid. sess. 14. cap. 1.*

2. Forma hujus Sacramenti, in qua præcipue ipsius vis sita est, sunt ea Ministri verba: *Ego te absolvo &c.* quibus de Ecclesiæ Sanctæ more preces quædam laudabiliter adjunguntur, ad ipsius tamen formæ essentiam nequaquam spectant, neq; ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessaria, ut expressè docet *Trid. in cit. sess. 14. c.*

3. Nequit igitur absolutio dari per nutus, aliave signa

figna à prædictis verbis distincta: imo verba illa debent articulata voce proferri, unde absens non potest absolvi, neque per epistolam ex constit. Clementis VIII. edita die 20. Julii 1602. quæ est §7. ejusdem Pontificis in Bullario.

3. Actus pœnitentis, nempe Contritio, Confessio, & satisfactio, sunt quasi materia ejusdem Sacramenti, ex Trid. cit. sess. 14. cap. 3. quæ omnia, nempe absolutio, & contritio, & confessio, & satisfactio versantur circa peccata actualia post Baptismum commissa; & propterea eadem peccata vocari solent materia remota, circa quam abolendam actus illi versantur, ut colligitur ex ead. sess. c. 2.

4. Contritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero. Trid. ibid. cap. 4. Alia est perfecta, alia imperfecta. Contritio perfecta est, quæ charitate formatur, seu concipitur ex motivo charitatis, hoc est propter Deum, summamque ejus bonitatem super omnia dilectam. Imperfecta contritio, quæ etiam attritio vocari solet, dicitur, quando concipitur ex inferiori motivo, puta ex gehennæ & pœnarum metu, aut ex turpitudinis peccati consideratione.

5. Contritio charitate perfecta hominem Deo reconciliat, etiam priusquam Sacramen-

rum Pœnitentiæ actu suscipiatur, *ex cit. cap. 4. Trid.* quamvis adhuc obligationem relinquat confitendi sacramentaliter peccata mortalia commissa, quia *ex eodem Tridentino* ipsa reconciliatio ipsi Contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non est adscribenda. Contritio imperfecta seu attritio, si sit supernaturalis, & voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ, quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem uequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit, ut *ibid.* expresse *Trid.* Perfecta igitur contritio, quamvis sit perfectior, & utilior materia Sacramenti Pœnitentiæ, non tamen est materia necessaria, quia etiam contritio imperfecta sufficit cum Sacramento, si prædictas condiciones includat, nempe si sit supernaturalis, & voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ. Videri potest *Suar. Doctor eximius to. 4. in 1. p. disp. 20. per totam.*

6. Confessio, quæ est alter pœnitentis actus, respicit peccata post Baptismum commissa, ut supra diximus *ex Trid. sess. 14. cap. 2.* quæ si mortalia sint, dicuntur materia necessaria, quia necessarium est illa huic Sacramento subijcere. Si autem venialia sint, vocantur materia sufficiens, quia quamvis possint utiliter in Confessione aperiri; quod piorum hominum usus demon-

mon-

monstrat; taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt, ut ibidem docet *Trid. cap. 5.* quemadmodum etiam vocari possunt materia sufficiens peccata mortalia aliàs rite confessâ, quæ quamvis de necessitate non sit, utile tamen est iterum confiteri, ut declaravit *Benedictus 11. Extrav. 1. de privilegiis §. ceteram licet, inter comm.*

7. Cum autem Sacramentum Pœnitentiæ institutum sit per modum cujusdam Judicii, in quo Sacerdos tamquam Christi Minister exercet munus Judicis, pœnitens autem Rei; inde sit debere aperta, & verecunda Confessione omnia, & singula peccata mortalia, prout sunt in conscientia, aperiri, explicato eorundem numero, & circumstantiis mutantibus speciem: Sacerdotes enim hoc iudicium incognita causa exercere non possunt, nec ab ipsis æquitas servaretur in pœnis injungendis, si pœnitens in genere dumtaxat, & non potius in specie ac singillatim sua peccata declararet, ut expresse docet *Trid. in cit. sess. 14. c. 5.*

8. Potest tamen multipliciter casus contingere, in quo pœnitens inculpabiliter omittat alicujus peccati mortalis Confessionem, & hoc non obstante effectum Sacramenti consequatur. Primus casus est, si pœnitens habeat physicam impotentiam manifestandi aliquod peccatum, puta si post satis diligens conscientiz exa-

men, alicujus peccati commiſſi non recordetur in quo caſu ſatisfacit, ſi reliqua peccata aperiat, quorum memoriam habet: quia in illorum confeſſione intelligitur incluſum etiam peccatum oblitum, dummodo ad illud ſaltem in con- fuſo, ſeu in genere ſe extendat animi dolor, & deteſtatio, juxta Trid. ead. ſeſſ. cap. 5. Quamvis ſi poſtea idem peccatum memoriæ ſuperveniat, detur obligatio ejuſdem aperiendi in Sacramentali Confeſſione, propter præceptum Divinum, quo tenentur fideles omnia peccata mortalia in Confeſſione declarare, ut colligitur ex eod. cap. 5. Trid.

9. Alter caſus etiam eſt ex phyſica impotentia in moribundo ita ſenſibus deſtituto, ut nullum peccatum in particulari explicare poſſit. Hic enim ſi ſigna doloris ediderit, & Sacramentum Pœnitentiæ vel voce vel ſignis petierit, abſolvendus eſt, ut conſtat ex c. *Multiplex*. 49. de pœnit. diſt. 1. Per illa enim ſigna doloris, & per expreſſam, aut tacitam abſolutionis petitionem, moribundus ille ſatis ſubjicit clavibus, quantum poteſt, peccata ſua, & ex extrema neceſſitate excuſatur à ſpecifica, & numerica eorundem confeſſione, quia *nemo poteſt ad impoſſibile obligari* c. 6. de reg. jur. in 6.

10. In his, aliisque ſimilibus caſibus, qui videri poſſunt apud Theologos, & Canoniſtas, ubi agunt de integritate Confeſſionis, dicitur fieri

fieri Confessio formaliter integra. Authores enim duplicem in Confessione integritatem distinguunt, quarum unam vocant materialem, aliam formalem. Confessio materialiter integra est, quando omnia, & singula peccata commissa cum eorum numero, & specie in Confessione declarantur. Confessio formaliter integra dicitur, quando peccata manifestantur, ut manifestari possunt, & ut Divinum præceptum hic, & nunc obligat ad illa manifestanda.

11. Utrum autem in Confessione aperiri etiam necessario debeant circumstantiæ notabiliter aggravantes, aut notabiliter minuentes, intra eandem speciem? Item utrum necessario manifestanda sit peccati circumstantia, ex qua Confessarius habiturus est notitiam complicitis? est celeberrima Theologorum quæstio, cujus resolutio apud ipsos videri potest.

12. Tertius denique actus pœnitentis à Trid. numeratus in cit. *sess.* 14. c. 3. est satisfactio sacramentalis, seu executio operis injuncti à Confessario in satisfactionem peccatorum. Hic actus quatenus à Confessario imponitur, cum sit pars complens seu integrans Sacramentum Pœnitentiæ, juxta Trid. *ibid.* ex Christi Domini institutione efficacior vim obtinet in ordine ad suum effectum, qui est remissio pœnæ pro peccatis debitæ, & præservatio à peccatis

in futurum. Rursus ex eo quod sit pars ad integritatem Sacramenti requisita, infertur obligatio, quam regulariter habet Confessarius ad illam imponendam, & obligatio pœnitentis ad illius executionem: uterque enim pro sua parte tenetur ad ponendum quidquid pertinet ad integritatem Sacramenti; nisi tamen illam poni sit impossibile, ut contingere aliquando potest, quando pœnitens moribundus ita est in extremis, ut nec minimam satisfactionem exequi possit.

13. Minister hujus Sacramenti est solus Sacerdos ex institutione Domini, quia ad solos Sacerdotes dictum fuit: *Quorum remisistis peccata, &c.* ut definit *Trid. in cit. sess. 14. c. 6. & can. 10. & Florent. in decreto fidei ad Armenos.* Imo nec omnis Sacerdos ministrare hoc Sacramentum potest: quamvis enim Presbyteri in sua Ordinatione à peccatis absolvendi potestatem accipiant; attamen cum ad ejus potestatis usum opus sit jurisdictione; nullus, etiam Regularis, potest Confessiones secularium etiam Sacerdotum audire, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem (quæ gratis dari debet) obtineat. Ita *Trid. sess. 23. c. 15.*

14. Hinc Authores passim duplicis generis Ministrum assignant pro Confessionibus audiendis.

dis. Alius enim est Minister Ordinarius, seu habens jurisdictionem ordinariam; alius Minister delegatus, seu habens jurisdictionem delegatam. Jurisdictio ordinaria dicitur illa, quae alicui competit ex officio, cui de jure annexa est jurisdictio. Talis est Episcopus, & Parochus, cui ex cura animarum, quam habet, competit jurisdictio in oves suas ad Sacramenta illis ministranda. Jurisdictio delegata dicitur, quam aliquis habet ex delegatione, seu ex demandatione facta ab Ordinario. Hujus generis sunt Religiosi, aliique Sacerdotes non Parochi, qui approbationem, & licentiam habeant ab Ordinario excipiendi aliorum Confessiones.

15. Rursus neque omnes Sacerdotes habentes facultatem audiendi Confessiones, habent eo ipso universalissimam facultatem absolvendi ab omnibus quibuscumque peccatis. Datur enim in Ecclesia potestas reservandi peccata, quorum absolutio obtineri non possit ab inferiori Confessario, sed reservata sit superiori reservanti, juxta *Trid. sess. 14. c. 7.* Sic de facto plurimum peccatorum absolutio reservata est Summo Pontifici, ut constat ex Bulla Coenae: & ipsi Episcopi pro suis dioecesibus reservare sibi possunt, & solent aliquorum peccatorum absolutionem, quam dare non possunt infe-

feriores Confessarii, nisi obtenta ipsius Episcopi reservantis facultate.

16. Excipi tamen debet casus articuli mortis, in quo quilibet Sacerdos absolvere potest quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris, si nullus sit præsens Sacerdos privilegiatus: quia ex cit. *sess. 14. cap. 7.* pro tali casu extremae necessitatis in articulo mortis, nulla est peccatorum reservatio.

17. Post factam peccatorum Confessionem, oritur in Confessario gravis obligatio non manifestandi ea, quæ in Confessione cognovit, quæ obligatio vocatur sigillum, & adeò stricti juris est, ut in nullo casu, quantumvis gravissimo, sive boni consequendi, sive mali vitandi, sine expressa voluntate pœnitentis cessare possit, ex c. *Omnis utriusque sexus 12. de pœnit. & remiss. cap. Sacerdos 2. de pœnit. dist. 6.* Quod procedit, etiamsi facta Confessione Pœnitentem Confessarius non absolverit, propter aliquam ejus indispositionem, ut ex omnium sententia tradit Doctor Eximius *tom. 4. in 3. p. disp. 33. sect. 2. num. 9.* Imò procedit etiamsi Confessio facta fuerit alicui, qui bona fide judicetur Sacerdos, ex intentione recipiendi absolutionem, ut pariter ex omnium sententia tradit idem Suar. *ibid. num. 3.* Extenditur quoque similis obligatio ad quemcumque, qui ex confessione Sacramentali pœnitentis peccata cog-

cognoverit ; unde si Confessio facta fuerit per interpretem , aut aliquis alius , præter Confessarium , illam audiverit , tenetur idem similiter ad sigillum , ut etiam docet communis sententia apud cit. Suar. *in ead. disp. 33. sect. 4.*

18. Quod si Confessarius aliquis injustè sigillum fregerit , deponendus est ab Officio Sacerdotali , & in arctum Monasterium detruendus ad agendum perpetuam pœnitentiam , ex cit. *cap. Omnis utriusque sexus* , & *cit. c. Sacerdos.*

19. Demum quod attinet ad obligationem Sacramentaliter confitendi , constat primò , teneri unumquemque fidelem peccato mortali gravatum sacramentaliter confiteri , quando imminet mortis periculum , & quando est periculum probabile numquam inveniendi Sacerdotem , cui confiteri possit : quia alioquin manifesto periculo se exponeret omittendi Sacramentum , quod à Domino est institutum atque præceptum in remedium necessarium peccati post Baptismum commissi , ut tradunt omnes Doctores teste Suar. *disp. 35. sect. 3.*

20. Constat secundò , omnes fideles , cum ad annos discretionis pervenerint , si peccato mortali graventur , teneri ad Sacramentalem Confessionem saltem semel in anno , ex cit. *cap. Omnis utriusque 12. de pœnit.*

remiss. & ex Trid. sess. 14. cap. 5. & can. 8.

21. Ut autem huic gravi præcepto satisfiat non sufficit Confessio illegitimè facta: quia inter propositiones ab Alex. VII. damnatas die 24. Septembris 1665. una est numero decima quarta, quæ assererat, satisfacere præcepto Ecclesiæ illum, qui facit Confessionem voluntariè nullam. Imo cum per idem præceptum principaliter præcipiatur peccati mortalis confessio, si quis faciat Confessionem de solis venialibus, quia illis dumtaxat gravatus est, sed postea eodem anno in aliquod peccatum mortale incidat; tenetur intra eundem annum illud peccatum mortale confiteri, ut tamquam certum tradit Castrop. *tract. 23. puncto 20. §. 3. III.* post plures quos ibidem citat.

T I T. VII.

De Extrema Unctione.

1. **H**actenus de iis Sacramentis, quibus ex institutione Christi habetur ingressus, & progressus in Vita Christiana: consequens est ut de eo Sacramento agatur, quo muniti atque defensi egredimur ab hac vita, unde congruo vocabulo appellatur Extrema Unctio, quia omnium unctionum & Sacramentorum, quæ fidelibus conferuntur, solet esse ultimum, & quia